Kazimierz KORD

WARSAW PHILHARMONIC
The NATIONAL ORCHESTRA and CHOIR of POLAND

CREDO

PENDERECKI

accord CD

KRZYSZTOF PENDERECKI

CREDO

na kwintet solistów, chór dziecięcy, chór mieszany i orkiestrę (1997/98)
for five soloists, children choir, choir and orchestra

1	I. CREDO IN UNUM DEUM	6’11
2	II. QUI PROPTER NOS HOMINES	4’17
3	ET INCARNATUS EST	4’14
4	III. CRUCIFIXUS	6’03
5	CRUCEM TUAM ADORAMUS DOMINE	6’53
6	IV. ET RESURREXIT TERTIA DIE	8’10
7	V. ET IN SPIRITUM SANCTUM	4’00
8	CONFITEOR	3’38
9	ET VITAM	4’18
		TT: 47’44

BOŻENA HARASIMOWICZ-HAAS – *sopran / soprano*

IZABELLA KŁOSIŃSKA – *sopran / soprano*

EWA MARCINIEC – *mezzosopran / mezzosoprano*

ADAM ZDUNIKOWSKI – *tenor*

PIOTR NOWACKI – *bas / basso*

ORKIESTRA I CHÓR FILHARMONII NARODOWEJ W WARSZAWIE

WARSAW PHILHARMONIC – The National Orchestra and Choir of Poland

WARSZAWSKI CHÓR CHŁOPIĘCY

Warsaw Boys Choir

HENRYK WOJNAROWSKI – *kierownik Chóru FN / choirmaster of Warsaw Philharmonic Choir*

KRZYSZTOF KUSIEL-MOROZ – *kierownik Warszawskiego Chóru Chłopięcego / choirmaster of Warsaw Boys Choir*

KAZIMIERZ KORD – *dyrygent / conductor*

fot. Jan Zych

Ten moment musiał nastąpić. Po *Psalmach Dawida* (1958), *Stabat Mater* (1962), *Pasji według św. Łukasza* (1965), pierwszej i drugiej *Jutrzni* (1970-71), po *Canticum canticorum* (1973), *Magnifikacie* (1974) i *Te Deum* (1980), wreszcie po *Polskim Requiem* (1980-84) i *Siedmiu bramach Jerozolimy* (1996) – Krzysztof Penderecki dojrzał do skomponowania mszy. Zbliżał się do niej od dawna. Impulsem rozstrzygającym stało się zamówienie skierowane do niego – jako najwybitniejszego dziś w świecie kompozytora muzyki sakralnej – przez Internationale Bach-Akademie w Stuttgarcie i Oregon Bach Festival.

Do naszkicowania pierwszego zarysu mszy kompozytor przystąpił od razu. Jeszcze w tym samym roku 1996 powstały szkice do *Sanctus*, *Agnus Dei* i *Glorii*, a w grudniu, jak zazwyczaj przed Bożym Narodzeniem, zasiadł Penderecki do komponowania. Rozpoczął od *Creda*, od jego dwóch części składowych: *Qui propter* i *Crucifixus*. I tak się stało, że na *Credo* msza się skończyła. Jego poszczególne części rodziły się na przestrzeni dwóch lat następnych. Znowu w grudniu, roku 1997, powstało wstępne *Credo in unum Deum* i *Et incarnatus*.

Ostatnią nutę postawił Penderecki w partyturze 4 lipca roku 1998. Dnia 11 lipca muzyka *Creda* zabrzmiała pod dyrekcją Helmutha Rillinga na Bachowskim Festiwalu w Oregonie.

Credo stało się dla kompozytora wyzwaniem, zadaniem szczególnie ważnym, a trudnym. Ujrzał je poza tym i zrealizował w kształcie niezwyczajnym: tekst liturgiczny dopełnił zespołem ośmiu pieśni, hymnów i tekstów sakralnych. Mają oświetlić i skomentować emocjonalnie słowa kanonicznego wyznania wiary. Postąpił jak Bach,

który po każdej scenie swej *Pasji* tekst ewangelisty dopełniał chorałem lub arią nabożną.

„Było dla mnie rzeczą jasną – pisał Penderecki wiosną roku 1998 do Rillinga, dedykanta utworu – że *Credo* stanowić będzie punkt główny mszalnej całości. Rozrosło się do rozmiarów całości samoistnej. Stoi ono samotnie i nic już więcej do niego nie dokomponuję. Chyba jedynie – dodał – jakąś Sinfonię del Credo."

I. **Credo in unum Deum** (*Moderato maestoso*). Pierwsze słowa wyznania wiary: „wierzę w jednego Boga" – padają bez żadnych wstępów i nastrojeń. Zaśpiewane zostają z siłą i mocą nie znaną od czasów oratoriów Haendla i *Mszy* Beethovena. Pojawiają się zrazu, jak przystało, w surowym, chorałowym unisonie, na chorałowej melodii. Ale zaraz potem, gdy mowa o „Ojcu wszechmogącym, Stworzycielu nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych" – chór dochodzi do absolutnej pełni, sięgającej ośmiogłosu, wzmocnionego przez orkiestrę z estrady i – za moment – spoza estrady. Na tej samej fali brzmienia pełnego i harmonijnego, niosącego słowa o Jezusie Chrystusie – muzyka osiąga moment ekstazy. Ekspresja pewności i mocy zyskuje przy tym dopełnienie w iście mozartowskiej, łagodnej śpiewności. Dalsze słowa tekstu powierzone zostają szlachetnej powadze głębokiego głosu solisty, a właściwie – dialogowi basu z chórem. W chwili, gdy mowa o „Bogu z Boga, światłości – ze światłości" – chór na słowach „*de lumine*" wybucha z siłą przywodzącą na myśl Haydnowskie „niech stanie się światło!" ze *Stworzenia świata*.

Na koniec Penderecki każe wrócić do słów i brzmień początku: „*Credo in unum Deum*" odzywa się ponownie – z jeszcze większą siłą i pełnią. Refleksyjna fraza oboju – snuta na tle smyczków i harfy – skłania do zadumy nad tym, co zostało dotąd wypowiedziane.

II. **Qui propter nos homines** (*Allegro ma non troppo*). Zamaszyste brzmienia smyczków. Potem chór na zmianę z zespołem solistów oznajmia: „On to, dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba". Każde pojawienie się owego „*descendit de caelis*" otrzymuje oczywiście – zgodnie z regułami muzycznej retoryki – kształt frazy zstępującej. Następuje zmiana obrazu, wywołana zaśpiewem tenora uprzedzającego moment, o którym będzie mowa dopiero w następnej części *Creda*: „*et incarnatus est*". Wpada z impetem, a potem parę razy powraca, muzyka niemal wesoła: śpiew dzieci czy aniołów, zdający się towarzyszyć scenie Narodzenia. Zapowiada ją ponownie piękny zaśpiew altu.

Et incarnatus est (*Adagio*). Moment z całego *Creda* najpełniej liryczny. Śpiew smyczków –

szlachetny i nasycony łagodnym brzmieniem – stwarza aurę, w której rozwijać się będzie arioso altu. Słowa mówiące o zrodzeniu Chrystusa za sprawą Ducha Świętego – z Marii Dziewicy – zostały powierzone frazom śpiewnym i czułym, nowemu belcanto. Rola refleksyjnego zamknięcia przypadła w udziale nostalgicznej melodii rożka angielskiego.

III. **Crucifixus** (*Adagio*). Muzyka poruszająca, emocjonalne centrum utworu. Wyrażona środkami krańcowo prostymi i lapidarnymi. Przebiega w dwu fazach: druga przynosi komentarz do pierwszej.

1. **Crucifixus etiam pro nobis**. Niepokojące i osaczające zewsząd uderzenia rogów i puzonów. Tekst pojawia się na tym tle stopniowo, eksponowany przez głosy solistów i chóru mieszanego. Chór chłopców intonuje tymczasem kolejne zwrotki wielkopiątkowego hymnu o drzewie krzyża: *Crux fidelis*, *Nulla silva* i *Dulce lignum*. A zaraz potem nagły wybuch – i dzieci, i solistów, i chóru – w bolesnym trzykrotnym okrzyku: „*crucifixus!*" Dopowiedzenie: „*passus et sepultus est*" („umęczony i pogrzebany") pada niemal w pełnej ciszy.

2. **Crucem tuam adoramus, Domine.** Najpierw, w ściszeniu i skupieniu, rozbrzmiewa muzyka żałobna smyczków i rogu. Towarzyszyć będzie tej partii *Creda* do końca. Na jej tle pojawią się – splatając ze sobą – trzy śpiewy, każdy poruszający w inny sposób. Dzieci zaintonują naiwnie i prosto śpiew z *Gorzkich żalów* – „Któryś za nas cierpiał rany". Głos sopranu toczyć będzie wzburzone melizmaty z tekstem hymnu *Pangue lingua*. Chór przypomni przejmująco smutne *Ludu, mój ludu, cóżem ci uczynił*, ów gorzki wyrzut Chrystusa, wyrażony przez najpiękniejszą z polskich pieśni wielkopiątkowych. W oryginale, jako część *Improperiów*, zabrzmi wielokrotnie jej incipit, *Popule meus*, pojawiający się refrenicznie, od tłumionego krzyku – do szeptu.

IV. **Et resurrexit** tertia die (*Vivace*). Wraz ze słowami obwieszczającymi Zmartwychwstanie wkracza do utworu muzyka odmienna, wobec dotychczasowej niemal obca. Ale taka chyba ma właśnie być... Nieustającym skandowaniem kolejnych chórów ma obwieszczać światu, iż Chrystus rzeczywiście „*resurrexit tertia die*" – jak podaje Pismo. Werset, w którym mowa o wstąpieniu do nieba, by zasiąść po prawicy Ojca – oddany został muzyce na powrót skupionej i śpiewnej. Lecz charakter niemal ilustracyjny, a zarazem scherzoidalny wraca. Ma wyrazić moment powtórnego przyjścia Chrystusa dla sądzenia żywych i umarłych. Swoim zwyczajem

Penderecki dopowiada kanoniczny tekst *Creda* – cytatem z ulubionej przez siebie *Apokalipsy*. Głos puzonu woła, a bohaterski zaśpiew tenoru – jako siódmego z aniołów – ogłasza wezwanie na sąd, po którym Zbawca panować już będzie „*in saecula saeculorum*".

V. **Et in Spiritum Sanctum** (*Andante maestoso*). Powrót do blasku, potęgi i siły *Creda* części pierwszej. Zarazem do jego motywów, tematów i zaśpiewów. Tekst o Duchu Świętym, Panu i Ożywicielu, który od Ojca i Syna pochodzi, oddany jest rozśpiewanym głosom solistów. I dzieje się rzecz dziwna: ów śpiew zderza się – a właściwie spotyka i zestraja – z potężnym brzmieniem pełnego chóru, intonującego powtórnie „*Credo in unum Deum*". I – „*in unum Dominum Iesum Christum*". *Credo* osiąga w najwyższej ekstazie swój szczyt.

Confiteor. Wyznanie wiary w jeden chrzest dla odpuszczenia grzechów – otwarte ściszonym i pokornym śpiewem chóru – przechodzi niebawem w muzykę, w której rozpoznać można echa własnych lat minionych kompozytora. Sonorystyczne akcenty z *Dies irae* towarzyszą słowom mówiącym o odpuszczeniu grzechów, a momenty ekspresjonistyczne, ewokujące muzykę *Czarnej maski* – wyznaniu wiary w zmartwychwstanie umarłych. Naprzeciw staje zespół solistów intonujący – w polifonicznych splotach – radosny hymn wielkosobotni: *Salve festa dies*.

Et vitam (*Maestoso*). Ostatni werset *Creda* przynosi wiarę w życie przyszłe. Został powierzony chórowi, który skanduje go ze spokojem, powagą i mocą. Zespołowi solistów kazał Penderecki natomiast podjąć „pieśń nową", *Haec dies*, skomponowaną do słów wielkanocnego graduału. Jej egzaltowane jubilacje przerwie cichy i spokojny śpiew dzieci intonujących *Alleluja*. Za chwilę wszyscy razem spotkają się na trzykrotnie wyśpiewanym *Amen*.

* * *

Credo Krzysztofa Pendereckiego streszcza i syntetyzuje nie tylko sposoby myślenia i kształtowania muzycznego, jakie europejska kultura muzyczna wytworzyła na przestrzeni minionego półtysiąclecia. Streszcza i syntetyzuje zarazem najbardziej własne odczucie i rozumienie funkcji wiary w życiu człowieka. Słuchając muzyki *Creda* – szczególnie partii takich jak *Crucifixus*, *Et incarnatus* czy *Credo in unum Deum* – czuje się, że się słucha muzyki osobistej. „Jest to utwór tego rodzaju – wyznał kompozytor po jego prawykonaniu – jaki się komponuje jeden raz w swoim życiu".

Mieczysław Tomaszewski

It was inevitable. With a record of such works as: the *Psalms of David* (1958), *Stabat Mater* (1962), the *St.Luke Passion* (1965), the *Utrenia* (first and second, 1970-71), *Canticum Canticorum* (1973), *Magnificat* (1974), *Te Deum* (1980) and eventually the *Polish Requiem* (1980-84) and *The Seven Gates of Jerusalem* (1996), Krzysztof Penderecki was finally ready to write a mass. He has been moving in this direction for a long time. But the final resolve came when Penderecki, regarded as the world's most distinguished composer of sacred music, received a commision from the International Bach-Akademie in Stuttgart and the Oregon Bach Festival.

Krzysztof Penderecki began to outline the score of the mass at once. Initial draughts of the *Sanctus*, *Agnus Dei* and *Gloria* were made in the same year of 1996, and in December of that year, as usual before Christmas, the composer set to work. He began with two constituent parts of the *Credo*: *Qui propter and Crucifixus*. And thus it happened that the mass seemed to end with the *Credo*. Its individual parts appeared in the course of the next two years. The introductory: *Credo in unum Deum* and *Et incarnatus* were written in 1997, again in December.

On the 4th of July 1998, Penderecki wrote in the last note of the score. Shortly after, on the 11th of July, the *Credo* resounded at the Bach Festival in Oregon, under the direction of Helmuth Rilling. Penderecki found the *Credo* a great and challenging task of particular importance as well as difficulty. He managed to give it a special significance and an extraordinary form by completing the liturgical text by the selection of eight songs, hymn and sacred texts. These are to provide an intellectual as well as emotional commentary to the profession of faith. Penderecki combined the elements in the same way as Bach, who presented the complete text of the Evangelist, following each scene of the *Passion* with a chorale or religious air. "For obvious reasons – wrote Penderecki in the spring of 1998 to Rilling, to whom he dedicated his masterpiece – the *Credo* occupies a central position in the mass understood as a whole. It has grown in scale into a

self-existing entity. It stands apart, and I am not going to add anything extra to it. Except, maybe, – he added – a kind of Sinfonia del Credo."

I. **Credo in unum Deum** (*Moderato maestoso*). The opening words of the statement of faith: "We believe in one God" are expressed without previous dispositions and affections. They are performed with a power and intensity unknown since Haendel's oratorios and Beethoven's *Mass*. They appear initially, without any extravagance, in a strict choral unison, sung to a tune of choral melodiousness. But soon after, at the reference to: "the Father, the Almighty, maker of heaven and earth, of all that is seen and unseen" – the choir approaches perfection in up to eight parts, supported by an orchestra from the stage and a moment later from off stage. A full and harmonically perfect strain, conveying the words of Jesus Christ, lead us to a moment of ecstasy. The expression of power and self-confidence is additionally completed by means of a genuinely Mozart-like soft melodiousness. The following verses of text, the composer commits to the noble authority of a deep soloist's voice; in this particular case in the form of a dialogue between bass and choir. At the words: "God of God, Light of Light" in expressing "*de lumine*" the choir burst out with a power recalling "Let there be the Light" from the *Creation* by Haydn. Near the end Penderecki brings back the words and strains familiar from the opening: "*Credo in unum Deum*" sounds again, even more powerful and with perfect plenitude. A reflective phrase from the oboe, floating through space filled with bowed strings and harp, inclines toward meditation on what has been heard so far.

II. **Qui propter nos homines** (*Allegro ma non troppo*).Vigorous bowed strings. Then the choir in alternation with a group of soloists announces: "For us men and for our salvation he came down from heaven". Every time that "*descendit de caelis*" appears, it is set according to the rules of musical rhetoric in the form of a descending phrase. Then comes another scene evoked by the chant of the tenor, anticipating the situation that is to occur in the next part of the *Credo*: "*et incarnatus est*". Nearly cheerful, coming and going music breaks in impetuously: it is a children's or maybe an angel's song that seems to accompany the act of Nativity. This scene is announced again finely by the alto.

Et incarnatus est (*Adagio*). This is certainly the most lyrical moment in the *Credo*. Cantilena bowed strings, fine and tuneful, create a perfect atmosphere for the development of the alto's arioso. The words which speak of Jesus Christ who is begotten, not made, by the power of

Holy Spirit, born of the Virgin Mary have been given tender and melodious phrases, just a new bel canto.The reflective conclusion is made by a nostalgic Cor-Anglais.

III. **Crucifixus** (*Adagio*). Extremely moving music, heart of the masterpiece, concentrating high emotions expressed by plain and lapidary artistic means. It runs through two aspects where one constitutes a commentary on the other.

1. **Crucifixus etiam pro nobis**. Agitated and disturbing sounds of horns and trombones. The text emerges progressively, performed by soloists and mixed choir. In the meantime a boy's choir successively strikes up stanzas of the Good Friday crucifixion hymn *Crux fidelis*, *Nulla silva* and *Dulce lignum*. A moment later there comes a sudden outburst of a heart breaking threefold cry performed together by children, soloists and choir: "*crucifixus!*". The addendum: "*passus et sepultus est*" ("suffered death and was buried") strikes through almost perfect silence.

2. **Crucem tuam adoramus, Domine**. Initially, mournful strains of bowed strings and horns resound in concentration and quietness. That mood will stay with this part of the Credo until the end. Three voices appearing on this musical background are closely related to each other. Each of them moves our emotions different way. Children will strike up simple and straight tune from *Lenten songs*: "suffered wounds for our sake". Soprano shall carry on with agitative reciting tunes containing words of hymn *Pangue lingua*. Choir shall recall, piercingly sorrowful "People, my People, what have I done to you", Jesus Christ's bitter complaint, expressed in the finest Polish Good Friday song. Its incipit "*Popule meus*", a part of *Improperia* appears repeatedly in a large diapason ranging from mute outcry to whisper.

IV. **Et resurrexit** tertia die (*Vivace*). With words announcing the act of Resurrection a different kind of music enters into composition almost strange to the previous one. It seems to be exactly the one as it should be... It is intended, by means of ceaseless rhythmical scans of choirs acting one after another, to inform the whole world, that Jesus Christ have really "*resurrexit tertia die*" in accordance the Scriptures. A verse saying: "He ascended into heaven and is seated at the right hand of the Father" – has been subordinated back to a melodious, melancholic tune. However, illustrative, as well as scherzo--like mood seems to be coming back, aimed to explain the moment, when Jesus comes again in glory to judge the living and the dead. Krzysztof Penderecki's usual practice is to supplement

text of *Credo* with a quotation coming from his beloved Apocalypse. A clamour of trombone, heroic voice of tenor – the seventh angel – announce the summons, after which the Saviour shall be reigning "*in saecula saeculorum*".

V. **Et in Spiritum Sanctum** (*Andante maestoso*). Return to the brilliance, power and intensity known from the first part of *Credo* as well as to its motifs, themes and tunes. Verses on the Holy Spirit, the Lord, the giver of life, who proceeds from the Father and the son, are commited again to the gleeful soloist's voices. Amazingly, despite the first impression of collision, their individual voices are perfectly in tune with a powerful sound of massed choir striking up again "*Credo in unum Deum*" and "*in unum Dominum Iesum Christum*". *Credo* raises to the highest level of emotions.

Confiteor. The profession of faith in one baptism, for the forgiveness of sins – it begins with calm and humble songs of choir, but soon turn into musical mood recalling echoe of composer's own experience from the past. Sonorous overtones from *Dies irae* run together with words saying about absolution; some glimpses of expressionism, evoking tones of *Black Mask* – with profession of faith in resurection of the dead. Opposite to choir, a group of soloists strikes up the Holy Saturday hymn *Salve festa dies*, rich in polyphonic idioms and full of joy.

Et vitam (*Maestoso*). The last verse of *Credo* brings optimistic faith in future life. It has been commited to choir, who scans it rhythmically with calm, power and might. Soloists, on the other hand, took up responsibility over *Haec dies* – "the new song", composed to the lyrics of Easter gradual. Full of emotional jubilations, happens to be interrupted by calm performance of children's *Alleluia*. A moment later they are going to meet in repeated three times *Amen*.

* * *

Credo by Krzysztof Penderecki synthesizes the ways of musical thinking and forming, which is credit of european music culture of past half a centure. Moreover, it brings the most profound reflection upon the way the faith does function and is understood by any human being. While listening to the *Credo*, particularly such parts as *Crucifixus*, *Et incarnatus* or *Credo in unum Deum* we deal with extremely personal music. "It is that kind of piece – declared composer the world premiere – that could be written just once in a life time".

Mieczysław Tomaszewski
Translation: Tomasz Mitraszewski

1 I. CREDO IN UNUM DEUM

Credo in unum Deum
Patrem omnipotentem,
Factorem coeli et terrae,
Visibilium omnium et invisibilium.

Et in unum Dominum Jesum Christum,
Filium Dei unigenitum,
Et ex patre natum ante omnia saecula
Deum de Deo, lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero
Genitum, non factum,
Consubtantialem Patri.
Per quem omnia facta sunt.

Credo in unum Deum
Patrem omnipotentem,
Factorem coeli et terrae,
Visibilium omnium et invisibilium.

2 II. QUI PROPTER NOS HOMINES

Qui propter nos homines
Et propter nostram salutem
Descendit de coelis,
Et incarnatus est.

3 **Et incarnatus est**
De Spiritu Sancto
Ex Maria Virgine
Et homo factus est

1 I. CREDO IN UNUM DEUM

I believe in one God
The almighty Father
Maker of heaven and earth
Maker of all things visible and invisible

I believe in one Lord Jesus Christ,
Only-begotten Son of God,
Born of the Father before time began;
God from God, light from light,
True God from true God;
Begotten, not made,
One in essence with the Father;
Through whom all things were made.

I believe in one God
The almighty Father
maker of heaven and earth
maker of all things visible and invisible

2 II. QUI PROPTER NOD HOMINES

He for us men
And for our salvation
Came down from heaven
An was incarnate

3 And was incarnate
by the Holy Spirit
from the Virgin Mary
and was made man

4 III. CRUCIFIXUS

Crucifixus etiam pro nobis,
Sub Pontio Pilato
Passus, et sepultus est.

Crux fidelis,
Inter omnes arbor una nobilis.
Nulla talem silva profert,
Flore, fronde, germine
Dulce lignum, dulce clavos,
Dulce pondus sustinet.

(Antiphonae: I, 1-4 et II, 1-2, Hymni „Pangue lingua")

Crucifixus etiam pro nobis,
Sub Pontio Pilato
Passus, et sepultus est.

5 Crucem tuam adoramus domine

Któryś za nas cierpiał rany
Jezu Chryste, zmiłuj się nad nami.

(Pieśń z *Gorzkich żalów*)

Popule meus, quid feci tibi ?

(Improperia, versus 1)

Pange lingua gloriosi
Praelium certaminis,
Et super crucis trophaeo
Dic triumphum nobilem
Qualiter Redemptor
Orbis immolatus vicerit.

(Hymnus „Pangue lingua" 1-4)

4 III. CRUCIFIXUS

For our sake too
Under Pontius Pilate,
He was crucified, suffered death, and was buried

Faithful Cross
Above all other, one and only tree
None in foliage, none in blossom
None in fruit thy peer may be.
Sweetest wood and sweetest iron
Sweetest weight is hung on thee

(Antiphons: I, 1-4 and II, 1-2, Hymns "Pangue lingua")

For our sake too
Under Pontius Pilate,
He was crucified, suffered death, and was buried

5 Crucem tuam adoramus Domine

You who suffer the wounds for us
Jesus Christ, have mercy upon us

(Polish liturgical hymn)

My people, what have I done to thee?

(Improperia, versus 1)

Sing, O tongue, the glorious battle,
Sing the ending of the fray,
Now above the Cross, the trophy,
Tell out the noble triumph.
How the World's Redeemer
As a victim won the day

(Hymn "Pangue lingua", 1-4)

Ludu, mój ludu, cóżem ci uczynił?
W czymem zasmucił, albo w czym zawinił?
Jam cię wyzwolił
z mocy faraona.
A tyś przyrządził krzyż na me ramiona!

(polska wersja *Improperiów* 1-4)

Aus tiefer Not schrei ich zu dir

(Psalmus 129 (130), 1 wersja niemiecka)

Popule meus.

6 IV. ET RESURREXIT TERTIA DIE

Et resurrexit tertia die
Secundum scripturas
Et ascendit in coelum,
Sedet ad dexteram Patris
Et iterum venturus est cum gloria,
Judicare vivos et mortuos
Cuius regni non erit finis.

Et septimus angelus tuba cecenit
Et factae sunt voces magnae
In caelo dicentes:
Factum est regnum huius mundi

Domini nostri et Christi eius,
Et regnabit in saecula saeculorum

(Apocalypsis Ioannis, 11, 15)

7 V. ET IN SPIRITUM SANCTUM

Et in Spiritum Sanctum,

My people, what have I done to thee?
In what way have I grieved to thee?
Because I brought thee out of the land of the Pharaoh,
Thou hast prepared a Cross for thy Savior

(Polish adaptation of Improperia "Popule meus", 1-4)

Out of the deep I cry to you

(Psalm 129 (130),1 German chorale "Aus tiefer Not schrei ich zu dir")

My people.

6 IV. ET RESURREXIT TERTIA DIE

And the third day he rose from the death,
As the scriptures had foretold.
And he ascended into heaven,
And is seated at the right hand of the Father.
He will come again with glory
To judge the living and the dead,
And of his reign there will be no end.

Then the seventh angel sounded:
And there were loud voices
In heaven saying,
The kingdom of his world have become

The kingdom of our Lord and of his Christ
And he shall reign forever and ever.

(Apocalypse of St John, 11, 15)

7 V. ET IN SPIRITUM SANCTUM

I believe too in the Holy Spirit,

Credo in Spiritum Sanctum Dominum
et vivificantem,
Qui ex Patre Filioque procedit,
Qui cum Patre et Filio
Simul adoratur et conglorificatur,
Qui locutus est per Prophetas
Et unam sanctam
Catholicam et apostolicam Ecclesiam

Credo in unum Deum
Patrem omnipotentem,
Factorem coeli et terrae,
Visibilium omnium et invisibilium.
Et in unum Dominum Jesum Christum,
Filium Dei

8 **Confiteor**
unum baptisma
In remissionem peccatorum.
Et expecto resurrectionem mortuorum

Salve festa dies, toto venerabilis aevo,
Qua Deus infernum vicit,
Et astra tenet.
(Hymnus „Salve festa dies" Sabbato Sancto od Processionem 1-2)
Et expecto resurrectionem mortuorum

9 **Et vitam** venturi saeculi.
Haec dies, quam fecit Dominus:
Exultemus et laetemur in ea.
Alleluja!
(Psalmus 117 (118), 24)

Et vitam venturi saeculi.
Amen.

Lord and life-giver,
Who proceeds from the Father and the Son;
Who together with the Father and the Son
Is adored and glorified;
Who spoke through the prophets.
I believe in one holy, catholic, and apostolic
Church

I believe in one God
The almighty Father
Maker of heaven and earth
Maker of all things visible and invisible
I believe in one Lord Jesus Christ,
Only-begotten Son of God

8 I acknowledge
one baptism
for the remission of sins.
And I look forward to the resurrection of the dead,

Hail, festive day forever,
In which God conquers hell,
And holds the stars.
(Holy Saturday hymn "Salve fiesta dies" 1-2)
And I look forward to the resurrection of the dead.

9 And the life of the world to come.
This is the day, which the Lord has made:
Let us rejoice and be glad in it.
Alleluia!
(Psalm 117 (118), 24)

And the life of the world to come.
Amen.

BOŻENA HARASIMOWICZ-HAAS

absolwentka gdańskiej Akademii Muzycznej w klasie Zofii Janukowicz-Pobłockiej. Studia wokalne ukończyła z wyróżnieniem w roku 1989, a obecnie jest adiunktem w swej macierzystej uczelni.

W roku 1986 artystka zdobyła II nagrodę oraz wyróżnienie za najlepszą interpretację arii Dvořáka na Międzynarodowym Konkursie Wokalnym w Karlovych Varach. Dwa lata później otrzymała wyróżnienie oraz dwie nagrody specjalne za najlepszą interpretację arii oratoryjnej i pieśni Mozarta na Ogólnopolskim Konkursie Wokalnym im. Ady Sari w Nowym Sączu, i w tym samym roku zdobyła VI miejsce na Międzynarodowym Konkursie Bachowskim w Lipsku. W roku 1992 znalazła się w grupie trzech finalistek Międzynarodowego Konkursu Muzycznego ARD w Monachium, a w 1997 była finalistką Międzynarodowego Konkursu im. Ferruccio Tagliaviniego w Deutschlandsbergu (Austria).

Solistka występowała w wielu słynnych salach koncertowych, m.in. Filharmonii Narodowej w Warszawie, Filharmonii Berlińskiej i Monachijskiej, Alte Oper we Frankfurcie, Hunter College w Nowym Jorku, Estonia Concert Hall w Tallinie, siedzibach WOSPR w Katowicach i KBS Symphony Orchestra w Seulu, jak również podczas licznych festiwali muzycznych („Wratislavia Cantans", Viva il Canto i in.).

Na repertuar śpiewaczki składają się przede wszystkim dzieła oratoryjno-kantatowe, m.in. Bacha, Händla, Mozarta, Haydna, Rossiniego (ok. 100 pozycji), pieśni z towarzyszeniem fortepianu i orkiestry, a także dzieła symfoniczne i kilka partii operowych.

Do swych najważniejszych ostatnich osiągnięć artystka zalicza udział w Noworocznej Mszy Świętej 1 stycznia 1997 roku w Watykanie, gdzie wykonana została *Litania Ostrobramska* Moniuszki i w europejskiej premierze *Siedmiu bram Jerozolimy* Pendereckiego w Filharmonii Narodowej w Warszawie (marzec 1997) oraz wykonania innych dzieł tego kompozytora (m.in. *Czarnej maski* w Filharmonii Monachijskiej, *Te Deum* w ramach obchodów 1000-lecia Gdańska, *Raju utraconego* na festiwalu „Wratislavia Cantans" '98), a także występ podczas festiwalu Musica Sacra '98 w Bolzano we Włoszech (*III Symfonia* Góreckiego).

BOŻENA HARASIMOWICZ-HAAS

graduated from Academy of Music in Gdańsk in the class of Zofia Janukowicz-Pobłocka. She

fot. Dariusz Dyr

completed vocal studies and got a diploma with distinction in 1989. At present, she works at her mother school as a tutor. In 1996 artist won the second prize and a distinction for the best interpretation of Dvořák's aria at the International Vocal Competition in Karlove Vary. Two years later she was awarded a distinction and two special prizes for best interpretation of oratorio aria and Mozart song at Polish nation-wide Ada Sari International Vocal Competition in Nowy Sącz. In the same year she got the sixth position at the International Bach's Competition in Leipzig. In 1992 was the finalist of the International Music Competition ARD in Munich and finally, in 1997 was again a finalist of Ferruccio Tagliavini International Competition in Deutschlandsberg (Austria). Soloist have performed in many famous concert halls, such as National Philharmonic in Warsaw, Philharmonic in Berlin and Munich, Alte Oper in Frankfurt, Hunter College in New York, Estonia Concert Hall in Tallin, local seats of WOSPR in Katowice and KBS Symphony Orchestra in Seul as well as in many music festivals ("Wratislavia Cantans", Viva il Canto, etc.).

Large repertoire of singer includes mostly oratorio and cantata masterpieces of Bach, Haendel, Mozart and Rossini (approx. 100 works), songs with piano and orchestra accompaniment as well as symphonic works and arias. Her latest most considerable artistic achievement is participation in New Year's Holy Mass in Vaticano on the 1st of January 1997, were she performed *Ostrobramska Litany* of Moniuszko. She also appeared in European premiere of Penderecki's *Seven gates of Jerusalem* (National Philharmonic, Warsaw, March 1997) as well as in some other works of composer: *Black Mask* (Philharmonic of Munich), *Te Deum* (celebrations on Gdańsk millennium), *Lost Paradise* ("Wratislavia Cantans", 1998). She entered also into festival Musica Sacra in Bolzano, Italy, with the *Symphony No. 3* of Górecki.

IZABELLA KŁOSIŃSKA

jest solistką Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie. Studiowała w warszawskiej Akademii Muzycznej, gdzie uzyskała dyplom z wyróżnieniem i nagrodę im. Kazimierza Czekotowskiego. Będąc jeszcze studentką III roku debiutowała w stołecznym Teatrze Wielkim, by tuż po zakończeniu studiów pozostać w nim na stałe. Występuje w wielu przedstawieniach operowych, śpiewając m.in. partie: Roksany w *Królu Rogerze*, Micaéli w *Carmen*, Neddy w *Pajacach*, Paminy w *Czarodziejskim flecie*, Hrabiny w *Weselu Figara*, Mimi i Musetty w *Cyganerii*, Liú w *Turandot*, Hanny w *Strasznym dworze*, Elwiry w *Ernani*, Violetty w *Traviacie*, Ewy w *Raju utraconym*, Marii w *Mazepie*. Z powodzeniem wykonuje repertuar oratoryjno-kantatowy (partie sopranowe m.in. w *Stabat Mater* Pergolesiego, Dvořáka i Szymanowskiego, *Wielkiej Mszy c-moll* Mozarta, *Requiem* Verdiego, *Magnificat* Bacha, *Dies irae* Pendereckiego, *IX Symfonii* i oratorium *Chrystus na Górze Oliwnej* Beethovena, *II Symfonii „Lobgesang”* Mendelssohna, *II, IV i VIII Symfonii* Mahlera) oraz pieśni. Artystka ma na swoim koncie szereg nagrań płytowych i radiowych, a arie w jej wykonaniu, zarejestrowane dla Polskiego Radia, zostały uznane za najlepsze nagranie roku 1990.

W ostatnich latach Izabella Kłosińska odniosła wiele międzynarodowych sukcesów. Uczestniczyła w głośnym wykonaniu koncertowej wersji opery *Trojanie* Berlioza w Concertgebouw w Amsterdamie i w amerykańskich realizacjach *Króla Rogera* Szymanowskiego w Buffalo oraz w Detroit (Michigan Opera Theatre – wiosna 1992). Jesienią 1992 roku śpiewała podczas uroczystego otwarcia nowego teatru operowego w Daegu w Korei Płd. (*Traviata*). Rok 1993 przyniósł artystce m.in. udział w amerykańskim prawykonaniu oratorium *Święta Ludmiła* Dvořáka (Carnegie Hall) oraz przesłuchania i przygotowania do tutułowej partii w *Rusałce* Dvořáka (Metropolitan Opera). Śpiewała i kreowała wówczas także rolę Liú w *Turandot* na scenie Opery w Seulu, a we wrześniu tegoż roku wystąpiła na Festiwalu Muzycznym w Maastricht (Holandia) w *III Symfonii* Góreckiego (tę samą partię wykonywała również m.in. na Festiwalu w Alicante w październiku 1995 oraz w Madrycie i Kordobie w marcu 1996). W grudniu 1995 uczestniczyła w koncertowym wykonaniu i nagraniu opery *Debora e Jaele* Pizzettiego z zespołem Concertgebouw w Amsterdamie.

Artystka jest częstym gościem na estradzie Filharmonii Narodowej w Warszawie.

fot. Leon Myszkowski

IZABELLA KŁOSIŃSKA

is a soloist at the Teatr Wielki – National Opera in Warsaw. She graduated with honors from the Warsaw State College of Music, also winning the Kazimierz Czekotowski Prize. As a third--year student she made her debut at Warsaw's Teatr Wielki (now the Teatr Wielki – National Opera) where she has been performing since then. She has also taken part in many opera productions: Roksana in *King Roger*, Micaéla in *Carmen*, Nedda in *I Pagliacci*, Pamina in *The Magic Flute*, The Countess in *The Marriage of Figaro*, Mimi and Musette in *La Bohème*, Liú in *Turandot*, Hanna in *The Haunted Manor*, Elvira in *Ernani*, Violetta in *Traviata*, Eve in *Paradise Lost* and Maria in *Mazepa*. A noted performer of oratorios and cantatas (soprano parts in Pergolesi's, Dvořák's and Szymanowski's *Stabat Mater*, Mozart's *Great Mass in C minor*, Verdi's *Requiem*, Bach's *Magnificat*, Penderecki's *Dies Irae*, Beethoven's *Ninth Symphony* and *Christ on the Mount of Olives*, Mendelssohn's *Second Symphony*, The "*Lobgesang*", Mahler's *Second*, *Fourth* and *Eighth Symphonies*) and songs. Kłosińska has made a number of radio and disc recordings and her arias on the Polish Radio label were named the best recording of 1990. She is a frequent performer at the National Philharmonic in Warsaw. In recent years Izabella Kłosińska has scored many international successes. She took part in a widely-acclaimed concert version of Berlioz's *The Trojans* at the Concertgebouw in Amsterdam and American productions of Szymanowski's *King Roger* in Buffalo and Detroit (Michigan Opera Theater – 1992). In the autumn of 1992 she performed at the grand opening of the new opera theater in Daegu, South Korea (*Traviata*). In 1993 her achievements included participation in the American premiere of Dvořák's oratorium *St Ludmila* at Carnegie Hall, singing Liú in *Turandot* at the Seoul Opera and performed in

Górecki's *Third Symphony* at the Music Festival in Maastricht (a part she would repeat at the Alicante Festival in 1995 and in Madrid and Cordoba the following year). In December 1995 she participated in a concert performance and recording of Pizzetti's *Debora e Jaele* with the Concertgebouw orchestra in Amsterdam.

EWA MARCINIEC

absolwentka Akademii Muzycznej w Gdańsku (wydziały Kompozycji i Teorii Muzyki oraz Wokalno-Aktorski w klasie śpiewu Zofii Janukowicz-Pobłockiej) i Musikhochschule w Stuttgarcie (studia podyplomowe w klasie śpiewu Luisy Bosabalian w ramach stypendium DAAD). Swoją wiedzę muzyczną i umiejętności wokalne doskonaliła na kursach mistrzowskich pod kierunkiem Carla Bergonziego (Accademia Musicale Chigiana – Siena), Paula Esswooda (Internationale Händel Akademie – Karlsruhe), Helmutha Rillinga (Bachakademie Stuttgart), Adele Stolte (Kurs Interpretacji Muzyki J.S.Bacha – Gdańsk). Jest laureatką konkursów wokalnych: w Warszawie (Wykonawstwa Polskiej Pieśni Artystycznej – I nagroda oraz dwie nagrody specjalne: „za najlepsze wykonanie pieśni artystycznej" i „za najpiękniejszy głos"), we Wrocławiu i Nowym Sączu (wyróżnienia). Na międzynarodowych konkursach w 's-Hertogenbosch i Monachium (Konkurs ARD) znalazła się w gronie finalistów.

Ewa Marciniec z powodzeniem wykonuje zarówno muzykę dawną, jak i współczesną (prawykonanie skomponowanego na 1000-lecie Gdańska oratorium Elżbiety Sikory *Omnia tempus habent*). Współpracuje z większością polskich orkiestr i filharmonii. Występuje również za granicą – w Niemczech (Filharmonia Berlińska, Konzerthaus Berlin), we Włoszech (Teatro dell' Opera Roma), Francji, w Izraelu, Danii, Holandii i Szwajcarii. Ma w swoim dorobku nagrania dla Polskiego Radia (utwory kompozytorów polskich) oraz płytowe (*Messa di Gloria* Rossiniego i *Mesjasz* Händla w oprac. Mozarta).

EWA MARCINIEC

graduated from Academy of Music in Gdańsk (faculty of Composition and Theory of Music, also Vocal-Theatrical Arts under Prof. Zofia Janukowicz-Pobłocka) and Musikhochschule in Stuttgart postgraduated studies in the class of vocal arts of Prof. Luisa Bosabalian, within DAAD granted scholarship).

Musical knowledge and vocal skills expan-

ded attending master courses under direction of Carl Bergonzi (Accademia Musicale Chigiana – Siena), Paul Esswood (Internationale Händel Akademie – Karlsruhe), Helmuth Rilling (BachAkademie – Stuttgart), Adele Stolte (course of interpretation of J.S.Bach Music – Gdańsk).

She is a prize winner of vocal competitions: in Warsaw (Performance of Polish Artistic Song – first prize and two special rewards: "for the best performance of artistic song" and "for the finest voice"), in Wrocław and Nowy Sącz (distinctions). At the international competitions in s'Hertogenbosch and Munich (ARD Competition) she joined a finalist's circle. Ewa Marciniec successfully maintains repertoire of an early as well as contemporary music (world premiere of oratorio written specially on occasion of Gdańsk millennium celebrity by Elżbieta Sikora). She works with most of Polish orchestras and philharmonics. She also performs abroad – in Germany (Berlin Philharmonic, Konzerthaus Berlin), Italy (Teatro dell'Opera Roma), France, Israel, Denmark, Netherlands and Switzerland. Her output cover also recordings made for Polish Radio (works of Polish composers) and disc recordings (Rossini's *Messa di Gloria* and Haendel's *Messiah*, in Mozart arrangement).

ADAM ZDUNIKOWSKI

Urodzony w 1966 roku w Warszawie swoje kontakty z muzyką rozpoczął w wieku 7 lat, śpiewając w warszawskim chórze chłopięcym „Lutnia". W roku 1985 podjął studia w Akademii Muzycznej w Warszawie w klasie śpiewu solowego Romana Węgrzyna. W styczniu 1990 roku zadebiutował w warszawskim Teatrze Wielkim partią Clema w *Małym kominiarczyku* Brittena. W teatrze tym konsekwentnie rozszerzył swój repertuar operowy (obecnie obejmuje on 35 partii). W lutym tego samego roku (1990) podjął współpracę z Operą Kameralną w Warszawie – zaowocowała ona udziałem w Festiwalu Mozartowskim (1990, 1991, 1996, 1998). Poza działalnością operową w stołecznych teatrach muzycznych na stałe współpracuje z Opera Nova w Bydgoszczy i Operą Krakowską, a także występuje gościnnie w teatrach operowych Poznania, Wrocławia, Bytomia i Szczecina. W roku 1996 nawiązał kontakt z Hamburską Staatsoper, z którą odbył tournée po Japonii (maj 1996). W maju 1991 roku uczestniczył w IV Konkursie Sztuki Wokalnej im. Ady Sari w Nowym Sączu, gdzie otrzymał wyróżnienie. W czerwcu 1992 roku został laureatem III nagrody na I Międzynarodowym Konkursie dla Młodych Wokalistów im. St. Moniuszki w Warszawie.

Adam Zdunikowski posiada również bogaty repertuar oratoryjno-kantatowy. Prowadzi działalność recitalową. W sezonie 1997/98 do bardziej znaczących można zaliczyć jego udział w takich wydarzeniach kulturalnych jak: europejska prapremiera *Psalmów Jerozolimskich* Noama Sheriffa pod dyrekcją kompozytora, światowa prapremiera *Stabat Mater* Stefaniego (dyr. Grzegorz Nowak), zakończenie obchodów 25-lecia „Sinfonii Varsovii" wykonaniem *IX Symfonii* Beethovena pod dyrekcją Jerzego Semkowa. W sezonie 1998/99 Adam Zdunikowski nawiązał współpracę z Narodni Divadlo w Pradze.

ADAM ZDUNIKOWSKI

born in Warsaw in 1966, commenced his musical contacts at the age of 7, joining up the Warsaw Boys Choir "Lutnia". In 1985 he took up studies in F.Chopin Academy of Music in Warsaw in the class of Prof. Roman Węgrzyn. He made his debut in January 1990 in Warsaw Teatr Wielki in *Let's make an opera* (*Little Sweep*) singing part of Clem. He has been working consequently upon enlarging his operatic repertoire (at present it includes 35 parts). In Febru-

fot. Juliusz Multarzyński

ary of the same year he took up collaboration at Mozart Festival (1990, 1991, 1996, 1998). Apart from his operatic activity around Warsaw theatres, he constantly works with Opera Nova in Bydgoszcz and Cracow Opera, also having a guest appearances in operatic theatres of Poznań, Wrocław, Bytom and Szczecin. In 1996 he established artistic contact with Staatsoper in Hamburg and was touring together with over Japan (May 1996). In 1991 he took part at the 4th Ada Sari Competition of Vocal Arts in Nowy Sącz, where he was awarded a distinction. In June 1992 he won the 3rd prize at the Moniuszko 1st International Competition for Young Vocalists in Warsaw. His large repertoire includes oratorio and cantata compositions as well. Adam Zdunikowski gives a lot of recitals. He got the significant appearance on such cultural events as: European premiere of Noam Sheriff's *Psalms of Jerusalem* under own composer's direction and world premiere of Stefani's *Stabat Mater* (direction of Grzegorz Nowak), final celebrity of "Sinfonia Varsovia" 25th anniversary with Beethoven's *Symphony No. 9* under direction of Jerzy Semkow. He also managed to establish cooperation with Narodni Divadlo in Prague.

PIOTR NOWACKI

jest absolwentem Akademii Muzycznej w Łodzi w klasie śpiewu solowego (dyplom 1985). Rok przed ukończeniem studiów zdobył I nagrodę w Konkursie Moniuszkowskim w Warszawie. Jest ponadto laureatem Konkursu Wokalnego w Kudowie (I nagroda), Konkursu im. Adama Didura w Bytomiu (III nagroda), Konkursu im. Jana Kiepury w Krynicy (I nagroda), Konkursu Luciana Pavarottiego w Filadelfii, a także finalistą Międzynarodowego Konkursu Wokalnego „Belvedere" w Wiedniu.

W roku 1987 artysta zadebiutował na scenie Teatro alla Scala w Mediolanie rolą tytułową w operze *Bajka o carze Sałtanie* Rimskiego-Korsakowa. W roku 1989 wykonywał partię Wurma w *Luizie Miller* Verdiego w Operze Filadelfijskiej (u boku Luciana Pavarottiego). Wielokrotnie śpiewał na scenach Królewskiej Opery La Monnaie w Brukseli, Bayerische Staatsoper w Monachium i Opery Flamandzkiej w Antwerpii. W roku 1995 uczestniczył w przygotowaniach opery *Purytanie* Belliniego w Teatro La Fenice w Wenecji. W czerwcu 1998 roku gościł na scenie wiedeńskiej Volksoper w roli Mefista w *Fauście* Gounoda. W Polsce stale współpracuje z Teatrem Wielkim – Operą Narodową w Warszawie (z ostatnich wydarzeń: grudzień '98 – premiera *Don Giovanniego* Mozarta pod dyrekcją Jacka Kaspszyka). Artysta wiele czasu poświęca również muzyce oratoryjnej – m.in. wielokrotnie uczestniczył w wykonaniach dzieł Krzysztofa Pendereckiego (*Polskie Requiem* – Granada, Wyspy Kanaryjskie, Sewilla Expo'92, Kraków, Izrael, *Pasja według św. Łukasza* – Niemcy, Austria). W maju 1998 śpiewał m.in. w *VIII Symfonii* Mahlera w Winnipeg (Kanada). Pojawia się na międzynarodowych festiwalach muzycznych (Edynburg, Granada, Festiwal im. Pablo Casalsa w Puerto Rico). Brał udział w realizacji filmowych wersji oper Rossiniego *La cambiale di matrimonio* i *L'Equivoco stravagante*.

PIOTR NOWACKI

Studied singing at the Music Academy of Łódź, graduating on 1985. During his last year of studies he won First Prize at the Moniuszko Competition in Warsaw. He is also a prizewinner of the Vocal Competition in Kudowa (1st Prize), the Adam Didur Competition in Bytom (3rd Prize), the Jan Kiepura Competition in Krynica (1st Prize), the Luciano Pavarotti Competition in Philadelphia and was a finalist at the "Belvedere" International Vocal Competition in Vienna.

He made his singing debut at the Teatro alla Scala Milan in the title role of Rimsky-Korsakov's opera *The Legend of the Tzar Sultan*. In 1989 he sang the part of Wurm in Verdi's

Luisa Miller at the Philadelphia Opera (alongside Luciano Pavarotti). He has sung on numerous occasions at the Royal Opera La Monnaie in Brussels, Bayerische Staatsoper in Munich and Flanders Opera in Antwerp. In 1995 he participated in the production of Bellini's *Puritans* at the Teatro La Fenice in Venice. In June 1998 he made a guest appearance at the Volksoper in Vienna in Gounod's Faust. In his native Poland he collaborates with the Teatr Wielki – National Opera in Warsaw (in December'98 – appearing in a new production of *Don Giovanni* under Jacek Kaspszyk).

Nowacki also devotes his time to oratorio music and has participated in many performances of works by Krzysztof Penderecki (*Polish Requiem* in Granada, Canary Islands, Seville Expo'92, Krakow, Israel; *St Luke's Passion* in Germany and Austria). In May 1998 he sang in Mahler's *VIII Symphony* in Winnipeg (Canada). He appears at international music festivals (Edinburgh, Granada, Pablo Casals Festival in Puerto Rico), and has also taken part in the film versions of Rossini's *La Cambiale di matrimonio* and *L'Equivoco stravagante*.

KAZIMIERZ KORD

Od 22 lat dyrektor naczelny i artystyczny Filharmonii Narodowej. Jako artysta bardzo związany z własnym krajem, od początku swej działalności prowadził polskie instytucje muzyczne.

W 1962 roku został najmłodszym szefem teatru operowego w świecie – dyrektorem i kierownikiem artystycznym Miejskiego Teatru Muzycznego w Krakowie. W czasie ośmioletniej pracy przygotował ok. 30 premier operowych i baletowych, a także reżyserował – dzięki jego działalności instytucja ta osiągnęła szczytowy poziom artystyczny. Przez 4 lata był szefem Wielkiej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia i Telewizji w Katowicach.

Od 1977 roku jest dyrektorem Filharmonii Narodowej, która w tym czasie ugruntowała swą pozycję w świecie. Z zespołami FN odbył ponad 30 wielkich, uwieńczonych sukcesami, tournées koncertowych, które objęły najważniejsze ośrodki muzyczne świata.

Równolegle z działalnością w kraju, rozpoczął występy poza granicami Polski, dyrygując wieloma orkiestrami w Europie, Japonii i Ameryce.

Wielkim jego osiągnięciem na polu muzyki operowej była wieloletnia współpraca z Metropolitan Opera w Nowym Jorku (*Dama Pikowa, Aida, Cosi fan tutte*, *Borys Godunow* na otwarcie sezonu 1977/78, *Macbeth*) i z Operą w San Francisco (m.in. *Falstaff* i *Otello*). W Europie związany był z teatrami operowymi Amsterdamu, Monachium, Düsseldorfu, Londynu (Covent Garden) i Kopenhagi (Królewska Opera). W Stanach Zjednoczonych dyrygował wieloma zespołami symfonicznymi m.in. w Chicago, Cleveland, Pittsburghu, Detroit, Dallas, Cincinnati (gdzie przez pewien czas był pierwszym gościnnym dyrygentem). W Europie koncertował m.in. w Londynie, Paryżu, Berlinie, Wiedniu, Rzymie, Amsterdamie, Leningradzie, Hamburgu, Kolonii, Frankfurcie, Moskwie i Stuttgarcie. W latach 80. przez 6 sezonów był szefem Orkiestry Südwestfunk Baden-Baden. W Japonii był gościem orkiestr m.in. w Osace i Tokio.

Jego zainteresowania artystyczne obejmują dzieła różnych epok i stylów, jednak preferencje muzyczne koncentrują się na wielkich formach o dużych napięciach dramatycznych i utworach współczesnych, prezentowanych m.in. podczas „Warszawskiej Jesieni", Forum Lutosławskiego czy Festiwalu w Donaueschingen.

Dokonał wielu radiowych i płytowych nagrań dla renomowanych firm płytowych Decca, Deutsche Grammophon, EMI, Philips. Z ostatnich nagrań, dokonanych z zespołami Filharmonii Narodowej, należałoby wymienić wszystkie symfonie Beethovena (POLmusic, CD Accord), utwory Góreckiego (Philips),

Szymanowskiego, Pendereckiego, Panufnika i Szymańskiego (CD Accord).

Posiada liczne nagrody i odznaczenia krajowe i zagraniczne.

KAZIMIERZ KORD

Kazimierz Kord has been the Artistic Director and principal conductor of the Warsaw Philharmonic – National Orchestra of Poland for 22 years. Throughout his artistic career, he has been very closely linked to his own country where he was directing leading Polish musical institutions. In 1962, he was the youngest musician in the world to become the Director and conductor of an Opera House – the Cracow Musical Theatre. During his eight years of work there, he prepared over 30 opera and ballet premières and also directed. Thanks to his efforts, the Musical Theatre achieved a leading position in Poland. For 4 years, he was the Director of the Polish Radio National Symphony Orchestra in Katowice.

From 1977 onwards, he has been the Artistic Director of the Warsaw Philharmonic – National Orchestra of Poland, which has since established its position internationally. He has accompanied the Warsaw Philharmonic on more than 30 successful concert tours in the world's most prestigious musical centres. Simultaneously to his activities in Poland, he began appearing abroad, conducting numerous orchestras in Europe, Japan and America.

One of his great achievements in the field of opera was his long collaboration with the Metropolitan Opera in New York where he prepared *The Queen of Spades*, *Aida*, *Cosi fan tutte*, *Macbeth* and, for the opening of the 1977/78 season, *Boris Godunov*. He also worked with the Opera in San Francisco where he prepared, amongst others, *Falstaff* and *Otello*. In Europe, he has worked with the opera houses of Amsterdam, Munich, Düsseldorf, London (Covent

fot. Tadeusz Szwed

Garden) and Copenhagen (Royal Opera).

In the United States, he has conducted numerous symphony orchestras, notably in Chicago, Cleveland, Pittsburgh, Detroit, Dallas, Cincinnati (where he was the first guest conductor). In Europe, he has performed, among other cities, in London, Paris, Berlin, Rome, Amsterdam, Leningrad, Hamburg, Cologne, Frankfurt, Vienna, Moscow and Stuttgart. In the 1980s he was the Artistic Director of the Südwestfunk Orchester Baden-Baden for 6 seasons. In Japan, he conducted the orchestras in Osaka and Tokyo.

His artistic interest cover several epochs and styles, however his preference goes towards large forms with dramatic tension and contemporary works, presented during the "Warsaw Autumn" Festival, Lutosławski Forum and the Donaueschingen Festival.

He has made recordings for such prestigious labels as Decca, Deutsche Grammophon, EMI and Philips. Among his latest releases are the complete Beethoven's symphonies (POLmusic, CD Accord), Górecki's *Symphony No. 3* (Philips) and works by Szymanowski, Penderecki, Panufnik and Szymański (CD Accord). He has been awarded numerous prizes and distinctions in Poland and abroad.

ORKIESTRA SYMFONICZNA FILHARMONII NARODOWEJ

Pierwszy koncert w wykonaniu Filharmonii Warszawskiej odbył się 5 listopada 1901 roku w nowo otwartym gmachu. Orkiestrą dyrygował Emil Młynarski, a jako solista wystąpił Ignacy Jan Paderewski, światowej sławy pianista, kompozytor i przyszły mąż stanu. W programie tego historycznego wieczoru znalazł się *Koncert fortepianowy a-moll* Paderewskiego oraz utwory Chopina, Moniuszki, Noskowskiego, Stojowskiego i Żeleńskiego.

Filharmonia Warszawska w dość krótkim czasie osiągnęła wysoki poziom, przyciągając wybitnych artystów z całego świata. Przed I wojną światową i w okresie międzywojennym stała się głównym ośrodkiem życia muzycznego w Polsce oraz jedną z wiodących instytucji muzycznych w Europie. Wystąpili tutaj niemal wszyscy słynni dyrygenci i soliści tamtych czasów, m.in.: Grieg, Honegger, Klemperer, Prokofiew, Rachmaninow, Ravel, Rodziński, Richard Strauss, Strawiński, Arrau, Horowitz, Kempff, Rubinstein, Huberman i Sarasate.

W gmachu Filharmonii Warszawskiej odbyły się pierwsze trzy Międzynarodowe Konkursy Pianistyczne im. F. Chopina (1927, 1932, 1937), pierwszy Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. H. Wieniawskiego (1935) oraz pierwszy Festiwal Sztuki Polskiej (1937). Te wydarzenia świadczyły o aktywnym uczestnictwie Warszawy w europejskim życiu muzycznym.

Wybuch II wojny światowej przerwał działalność Filharmonii. W pierwszych dniach września 1939 roku gmach został zbombardowany, a pod koniec wojny legł w gruzach. Spośród 71 członków Orkiestry – 39 straciło życie.

W pierwszych latach powojennych Filharmonią Warszawską kierowali między innymi Olgierd Straszyński i Andrzej Panufnik. W styczniu 1950 roku dyrektorem i głównym dyrygentem został Witold Rowicki, który podjął się dzieła zorganizowania nowego zespołu. Pomimo trudnych warunków pracy, związanych z brakiem własnej siedziby (koncerty odbywały się m.in. w halach sportowych i teatrach), Orkiestra, dzięki staraniom Rowickiego, osiągnęła wysoki poziom, stając się wiodącym zespołem w Polsce. W październiku 1952 r.oku powstało „Studio Chóralne" pod auspicjami Filharmonii, będące zalążkiem chóru, który wystąpił po raz pierwszy z orkiestrą w maju roku 1953. Wtedy nadano mu nazwę Chóru Filharmonii Warszawskiej i przyznano status zespołu profesjonalnego. W tym czasie Filharmonia zaczęła promować również koncerty kameralne, które do dzisiaj stanowią ważną część jej programu.

21 lutego 1955 r. nastąpiło otwarcie odbudowanego gmachu przy ul. Jasnej, mieszczącego

Salę Koncertową na ponad 1000 miejsc oraz Salę Kameralną z 433 miejscami. W tym dniu Filharmonia Warszawska otrzymała miano Filharmonii Narodowej. Nowa nazwa określała status wiodącej instytucji muzycznej, jaki Filharmonia osiągnęła w Polsce. Stanowiła również bodziec do dalszego rozwoju artystycznego, nowych wyzwań i osiągnięć.

W latach 1955-58 orkiestrą kierował Bohdan Wodiczko, wybitny muzyk i miłośnik muzyki współczesnej, z którym współpracowali między innymi Arnold Rezler i Stanisław Skrowaczewski. Chór prowadził Roman Kuklewicz. Był to pomyślny okres dla Filharmonii: skład orkiestry został powiększony, a Sala Koncertowa zyskała organy. Ogromne uznanie, jakim cieszyły się wykonania muzyki współczesnej, doprowadziło do powstania w Filharmonii Narodowej Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej, znanego jako „Warszawska Jesień", który z czasem stał się jednym z najważniejszych festiwali tego rodzaju na świecie. W 1958 roku Witold Rowicki został ponownie mianowany dyrektorem artystycznym i I dyrygentem Filharmonii. Stanowisko to piastował do roku 1977. Jako stali dyrygenci gościnni pracowali w tym okresie Stanisław Wisłocki i Andrzej Markowski, który w latach 1972-74 był również zastępcą dyrektora artystycznego.

1 lipca 1977 roku dyrektorem artystycznym i dyrygentem Filharmonii Narodowej został mianowany Kazimierz Kord. Od początku swojej pracy z orkiestrą kładł on nacisk na wzbogacenie repertuaru, dzięki czemu w programie kolejnych sezonów artystycznych znalazły się nie tylko dzieła symfoniczne, lecz również oratoryjne i operowe. Nowym przedsięwzięciem był cykl koncertów *Filharmonia Narodowa prezentuje* nagrywanych na żywo i utrwalanych na płytach przez Polskie Nagrania. Kierownictwo Chóru objął w sezonie 1978/79 Henryk Wojnarowski, który funkcję tę sprawuje do dzisiaj.

W latach 1979-90 stanowisko zastępcy dyrektora artystycznego i stałego gościnnego dyrygenta zajmował Tadeusz Strugała.

Dzisiaj zarówno Orkiestra, jak i Chór Filharmonii Narodowej cieszą się popularnością i uznaniem na całym świecie. Orkiestra odbyła ponad 100 tournée na pięciu kontynentach. Występowała we wszystkich najważniejszych salach koncertowych, gorąco oklaskiwana przez słuchaczy i chwalona przez krytyków muzycznych za doskonałe, charyzmatyczne wykonania. Uczestniczyła również w wielu prestiżowych międzynarodowych festiwalach, m.in. w Wiedniu, Berlinie, Pradze, Bergen, Lucernie, Montreux, Moskwie, Brukseli, Florencji, Bordeaux i Atenach.

Orkiestra Filharmonii Narodowej uczestniczy regularnie w Międzynarodowych Konkursach Pianistycznych im. F. Chopina i w Festiwalu „Warszawska Jesień". Nagrywa również dla

Polskiego Radia i Telewizji, polskich i zagranicznych firm płytowych oraz uczestniczy w nagraniach muzyki filmowej.

W sezonie Filharmonia Narodowa prezentuje ponad 80 koncertów symfonicznych, ponad 50 koncertów kameralnych oraz cykle koncertów dla dzieci i młodzieży w wykonaniu Orkiestry FN oraz orkiestr symfonicznych i zespołów kameralnych z Polski i zagranicy. Filharmonia organizuje również koncerty na terenie kraju, głównie w szkołach, w celu promowania muzyki klasycznej wśród młodego pokolenia.

Filharmonia Narodowa gościła wielu słynnych artystów z całego świata. Oprócz najwybitniejszych polskich dyrygentów wystąpili tutaj m.in: Hermann Abendroth, Gary Bertini, Herbert Blomstedt, Rafael Frühbeck de Burgos, Charles Dutoit, Philippe Entremont, Aram Chaczaturian, Yehudi Menuhin, Kurt Masur, Helmuth Rilling, Genadij Rożdiestwienski, Leopold Stokowski i Igor Strawiński. Spośród solistów koncertowali tu: Martha Argerich, Kathleen Battle, Arturo Benedetti-Michelangeli, Teresa Berganza, Nigel Kennedy, Midori, Anne-Sophie Mutter, Dawid Ojstrach, Światosław Richter, Artur Rubinstein, Mścisław Rostropowicz, Henryk Szeryng, Pinchas Zukerman i wielu innych.

Obecnie Orkiestra Filharmonii Narodowej liczy 112 muzyków, a Chór 100 śpiewaków.

WARSAW PHILHARMONIC
The National Orchestra of Poland

The first musical performance of the Warsaw Philharmonic Orchestra took place on November 5, 1901 in the newly opened Philharmonic Hall. The artistic director and principal conductor of the Philharmonic Orchestra Emil Młynarski conducted this inaugural concert. The soloist was the world-renowned pianist, composer and future statesman Ignacy Jan Paderewski. The program of this historic concert included Paderewski's *Piano Concerto in A minor* and works of other Polish composers: Chopin, Moniuszko, Noskowski, Stojowski and Żeleński.

The early years of the Orchestra were characterized by the gradual achievement of a high level of professionalism and numerous performances by outstanding soloists and conductors from all over the world. Before the World War I and in the inter-war period the Warsaw Philharmonic was the main centre of musical activity in Poland and also one of the leading centres of music in Europe. Almost all the outstanding conductors and soloists of the day appeared with the orchestra, including Grieg, Honegger, Klemperer, Prokofiev, Rakhmaninov, Ravel, Rodzinski, R. Strauss, Stravinsky, Arrau, Horowitz, Kempff, Rubinstein, Huberman and Sarasate.

The first three International Chopin Piano Competitions (1927, 1932, 1937), in which the Orchestra participated were held in the Hall, as well as the first International Wieniawski Violin Competition (1935) and the first Public Festival of Polish Arts (1937). Those events showed Warsaw's active participation in European musical life.

After 38 years of prosperity, the outbreak of the World War II brought a temporary halt to the activities of the Philharmonic. The Hall was bombed and partially burnt in the first days of September 1939 and completely destroyed by the end of the war. The orchestra lost 39 of its 71 players.

In the first years after the war, Straszyński and Panufnik conducted the Warsaw Philharmonic Orchestra. In January 1950 Witold Rowicki was appointed director and principal conductor. He took it upon himself to organize a new ensemble. Despite the lack of its own hall and difficult working conditions, the Orchestra made rapid progress. Performances were organized in different places, such as sports halls and theatres. The orchestra improved systematically during the first years under Rowicki and became a leading Polish ensemble. Their first concert abroad took place at the 1951 International Youth Festival in Berlin and was followed up by a tour of Romania in 1952. In October 1952, a "Choir Studio" under the auspices of the Philharmonic was established. This studio was the origin of the mixed choir, which appeared for the first time in a symphony concert with the Orchestra in May 1953. Since then the Choir has received the name of the Warsaw Philharmonic Choir with a status of a fully professional ensemble. Also at that time the Warsaw Philharmonic started to promote its own chamber music series, which it still does today.

On February 21, 1955 the rebuilt Philharmonic Hall in Jasna Street was re-opened, with a large hall of over 1000 seats and a 433 seat hall for chamber music. On that day the Warsaw Philharmonic received the status of the National Philharmonic of Poland. This represented the status which the Philharmonic had achieved in Poland as the leading institution of its kind in the country. It also provided new opportunities and challenges for the future.

From 1955 until 1958 Bohdan Wodiczko, an outstanding musician and enthusiast of modern music conducted the Orchestra. Arnold Rezler and Stanisław Skrowaczewski also worked with the Orchestra, and Roman Kuklewicz directed the Choir. It was a good period for the Warsaw Philharmonic: the orchestra was enlarged, the hall gained an organ, and performances of modern music achieved great success leading to the establishment of the First International

Festival of Contemporary Music, in October 1956, known as "Warsaw Autumn". In 1958 Witold Rowicki was again appointed artistic director and principal conductor of the orchestra, a post he held until 1977. Stanisław Wisłocki and Andrzej Markowski were also working with the Orchestra as permanent guest conductors, the latter serving also as deputy to the artistic director from 1972 to 1974.

On July 1, 1977 Kazimierz Kord was appointed artistic director and principal conductor of the Warsaw Philharmonic – National Orchestra of Poland. From the beginning of his work with the Orchestra he put stress on enriching the repertoire. As a result, along with the symphonies, oratorios and operas were performed in the Hall. A new venture was the series of performances *The National Philharmonic Presents* recorded live and released by the Polskie Nagrania recording company. At the beginning of the 1978/79 season Henryk Wojnarowski took over the leadership of the choir. Tadeusz Strugała worked with the Orchestra as permanent guest conductor, serving also as deputy to the artistic director from 1979 to 1990.

Today both the Warsaw Philharmonic Orchestra and the Choir have worldwide popularity and appreciation. The orchestra has made over 100 tours on five continents. It has performed in all major concert halls applauded by audiences and critics for its charismatic music making. It has taken part in many international festivals – in Vienna, Prague, Bergen, Lucerne, Berlin, Montreux, Moscow, Brussels, Florence, Bordeaux and Athens, to mention just a few.

The Orchestra participates regularly in the famous International Chopin Piano Competition and "Warsaw Autumn" Festival. It also makes recordings for the Polish Radio and Television, Polish and international record companies as well as participates in film music recordings.

Each season the Philharmonic presents over 80 symphony concerts, more than 50 chamber concerts and a special series of concerts for children, featuring the Orchestra as well as guest symphony orchestras and chamber ensembles both Polish and foreign. The Philharmonic also organizes music programs throughout the country especially for schools and smaller cultural centres to promote classical music and educate the young generation.

The Warsaw Philharmonic has hosted many famous artists from all over the world. Apart from all the outstanding Polish conductors, many renowned foreign conductors have stood on the podium, among them: Hermann Abendroth, Gary Bertini, Herbert Blomstedt, Rafael Frühbeck de Burgos, Charles Dutoit, Philippe Entremont, Aram Khachaturian, Yehudi Menuhin, Kurt Masur, Helmuth Rilling,

fot. Tadeusz Szwed

Gennady Rozhdestvensky, Leopold Stokowski and Igor Stravinsky. Many brilliant soloists have appeared here including Martha Argerich, Kathleen Battle, Arturo Benedetti-Michelangeli, Teresa Berganza, Nigel Kennedy, Midori, Anne--Sophie Mutter, David Oistrakh, Sviatoslav Richter, Arthur Rubinstein, Mstislav Rostropovich, Henryk Szeryng, Pinchas Zukerman and many others.

At present the Warsaw Philharmonic Orchestra has 112 instrumentalists and the Choir has 100 members.

CHÓR FILHARMONII NARODOWEJ

Zespół rozpoczął swoją działalność artystyczną w roku 1952 pod kierunkiem Zbigniewa Soi. Po raz pierwszy Zespół wystąpił w maju 1953 roku pod batutą Witolda Rowickiego. Kolejnymi kierownikami chóru byli: Roman Kuklewicz (1955-71), Józef Bok (1971-74) oraz Antoni Szaliński (1974-78). W roku 1978 kierownictwo objął Henryk Wojnarowski i funkcję tę sprawuje do dziś.

Ogromny repertuar Chóru obejmuje ponad 150 utworów oratoryjnych oraz dzieł chóralnych a cappella różnych epok i stylów – od średniowiecza do współczesności. Głównym nurtem działalności artystycznej zespołu jest udział w koncertach symfonicznych i oratoryjnych z Orkiestrą Symfoniczną Filharmonii Narodowej oraz w koncertach a cappella na macierzystej estradzie. Chór występuje tu wielokrotnie w ciągu każdego sezonu, często bierze udział w Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień". Wiele warszawskich koncertów utrwalono na płytach „Polskich Nagrań" (m.in. *Mesjasz*, *Izrael w Egipcie* i *Juda Machabeusz* Händla, *Requiem* Verdiego, *Fidelio* Beethovena, *Potępienie Fausta* Berlioza, *Te Deum* Brucknera, *Requiem* Mozarta, *Pasja* Elsnera, *Pasja wg św. Łukasza* – nagrana z WOSPR i nominowana do nagrody Grammy, oraz wszystkie utwory a cappella Pendereckiego).

Szczególne miejsce w repertuarze Chóru zajmuje muzyka polska, a zwłaszcza utwory Krzysztofa Pendereckiego. Zespół wykonuje wszystkie jego dzieła oratoryjne i na chór a cappella – *Polskie Requiem*, *Pasję wg św. Łukasza*, *Te Deum*, *Jutrznię*, *Psalmy Dawida*, *Dies irae*, *Veni Creator*, *Pieśń Cherubinów*, ostatnio *Siedem bram Jerozolimy* i *Credo*, a z twórczości operowej – *Raj utracony*. Koncerty prowadzone przez Krzysztofa Pendereckiego są wysoko cenione przez artystów chóru. Mają niepowtarzalną atmosferę, odbywają się w obecności wielotysięcznych tłumów słuchaczy i przyjmowane są niezwykle gorąco na całym świecie.

Dzieła prezentowane na estradzie FN wykonywane są również w innych miastach Polski z udziałem miejscowych orkiestr, co umożliwia prezentację wielkich form oratoryjno-kantatowych w ośrodkach nie posiadających własnych chórów profesjonalnych. Zespół gości regularnie także na Festiwalu „Wratislavia Cantans".

Chór Filharmonii Narodowej prowadzi także intensywną działalność artystyczną na arenie międzynarodowej. Od roku 1984 trwa pasmo sukcesów odnoszonych na najważniejszych estradach koncertowych Europy. Zespół zapraszany jest do wspólnych występów przez tak

renomowane orkiestry, jak Filharmonia Monachijska, Berlińska Radiowa Orkiestra Symfoniczna, Orkiestra RIAS, Bamberger Symphoniker, Israel Philharmonic, Orkiestra Symfoniczna w Jerozolimie, Orkiestra Symfoniczna Akademii Santa Cecilia w Rzymie, Orkiestra Opery Brukselskiej, Orkiestra Symfoniczna w Palermo, Orkiestra mediolańskiej La Scali.

Ważnym wydarzeniem w dziejach zespołu było zaproszenie do udziału w spektaklach opery *Atem* Franco Donatoniego w La Scali w Mediolanie. Pierwsze występy chóru na tej scenie operowej (1985) przyniosły znaczące sukcesy, które zaowocowały kolejnymi zaproszeniami do La Scali w roku 1989 (*Oberon* Webera) i 1990 (*Fidelio* Beethovena). W latach 1986-87 zespół występował również w przedstawieniach operowych w weneckim Teatro La Fenice (*Żywot rozpustnika* Strawińskiego i *Czarodziejski flet* Mozarta). Inne realizacje operowe miały miejsce w Paryżu w 1989 roku (*Fidelio* Beethovena), w Palermo w roku 1992 i 1993 (*Król Roger* Szymanowskiego, *Król Edyp* Strawińskiego, *Antygona* Honeggera) oraz w Pesaro w 1994 roku (*Włoszka w Algierze* Rossiniego).

W latach 1988 i 1990 Chór Filharmonii Narodowej wziął udział w uroczystych koncertach w Watykanie, zorganizowanych dla uczczenia kolejnych rocznic pontyfikatu Papieża Jana Pawła II (koncerty te były transmitowane przez wszystkie europejskie stacje telewizyjne).

Chórem Filharmonii Narodowej dyrygowali wybitni polscy i zagraniczni mistrzowie batuty – Bohdan Wodiczko, Witold Rowicki, Jerzy Semkow, Kazimierz Kord, Jan Krenz, Stanisław Wisłocki, Jerzy Maksymiuk, Krzysztof Penderecki, Stanisław Skrowaczewski, Leopold Stokowski, Gary Bertini, Lorin Maazel, Seiji Ozawa, Igor Strawiński, Sergiu Comissiona i Giuseppe Sinopoli.

Do dnia dzisiejszego Chór Filharmonii Narodowej koncertował w Austrii, Belgii, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Islandii, Izraelu, Niemczech, Szwajcarii, Turcji, krajach b. Związku Radzieckiego i wielokrotnie we Włoszech.

W chwili obecnej Chór liczy stu śpiewaków.

WARSAW PHILHARMONIC CHOIR

The Choir was founded in 1952 by Zbigniew Soja and gave its first concert in May 1953, under the artistic director of the Warsaw Philharmonic Witold Rowicki. The present choirmaster Henryk Wojnarowski has held this position since 1978.

In its wide repertoire the choir has more than 150 oratorios and choral works ranging from the Middle Ages to contemporary music. Each year the choir gives about ten symphony and oratorio concerts with the Warsaw Philhar-

monic Orchestra. These concerts constitute the most important part of its artistic activity. The Choir also performs regularly at the "Warsaw Autumn" Festival and in Wrocław at the "Wratislavia Cantans" Festival. Many of these concerts were recorded eg. Haendel's *Messiah*, *Israel in Egypt* and *Judas Maccabaeus*, Verdi's *Requiem*, Beethoven's *Fidelio* and *La Damnation de Faust*, Bruckner's *Te Deum*, Mozart's *Requiem*, Elsner's *Passion*, Penderecki's *Passio secundum Lucam*. One of the CDs, recorded with the Polish Radio National Symphony Orchestra and the Warsaw Philharmonic Choir under Maestro Krzysztof Penderecki with his works has been nominated for the Grammy Award.

Polish music, in particular Krzysztof Penderecki's works, are a very important part of the choir's repertoire. The choir has performed all Penderecki's oratorios and a cappella works: *Polish Requiem*, *Passio secundum Lucam*, *Te Deum*, *Utrenia*, *Psalms of David*, *Dies irae*, *Veni Creator*, *Cheruwimska Piesn*, *Seven Gates of Jerusalem*, *Credo* as well as his opera *Paradise Lost*.
All concerts conducted by the composer are enthusiastically applauded all over the world. The choir performs not only in Warsaw but also in other Polish cities. This useful activity makes it possible for the orchestras, which do not have their own professional choirs to present musical masterpieces to their audiences.

The Warsaw Philharmonic Choir is also very active internationally. From the 1980's the critics have praised it across Europe. The Warsaw Philharmonic Choir performed for audiences in Austria, Belgium, Finland, France, Germany, Greece, Iceland, Israel, Italy, Latvia, Spain, Russia, Switzerland and Turkey.

The Choir appeared with the most renowned orchestras, including the Munich Philharmonic, the Berlin Radio Symphony Orchestra, the RIAS Orchestra, the Bamberger Symphoniker, the Israel Philharmonic, the Jerusalem Symphony Orchestra, the Accademia Nazionale di Santa Cecilia Symphony Orchestra, the Brussels Opera Orchestra, the Palermo Symphony Orchestra and the La Scala Orchestra.

A significant event in the choir's history was the invitation to take part in the La Scala production of Donatoni's *Atem* in 1985.
As a result of its superb performance, it was invited to La Scala again to participate in Weber's *Oberon* and Beethoven's *Fidelio*. The Choir also performed in Stravinsky's *The Rake's Progress* and Mozart's *The Magic Flute* at La Fenice in Venice. The choir was also asked to take part in opera productions of Beethoven's *Fidelio* in Paris, Szymanowski's *King Roger*, Stravinsky's *Oedipus Rex* and Honegger's *Antigone* in Palermo and Rossini's *L'Italiana in Algeri* in Pesaro.

In 1988 and 1990 the choir was invited to the Vatican to take part in the celebrations of the successive anniversaries of Pope John Paul II's pontificate. The two concerts were broadcast by TV throughout Europe.

Among the conductors who performed with the Warsaw Philharmonic Choir were: Witold Rowicki, Jerzy Semkow, Kazimierz Kord, Jerzy Maksymiuk, Krzysztof Penderecki, Stanisław Skrowaczewski, Leopold Stokowski, Gary Bertini, Sergiu Comissiona, Lorin Maazel, Seiji Ozawa, Giuseppe Sinopoli and Igor Stravinsky.

HENRYK WOJNAROWSKI

Od roku 1978 kierownik Chóru Filharmonii Narodowej. Studiował dyrygenturę symfoniczno-operową w warszawskiej PWSM w klasie Stanisława Wisłockiego. W latach 1960-78 był dyrygentem i kierownikiem Chóru Teatru Wielkiego w Warszawie – przygotował tam około 80 premier i kilka prapremier operowych.

Z Chórem Filharmonii Narodowej artysta koncertuje od wielu lat w licznych ośrodkach filharmonicznych kraju – zarówno z repertuarem a cappella, jak i dziełami oratoryjnymi z towarzyszeniem lokalnych orkiestr symfonicznych. Bierze udział w tak renomowanych festiwalach muzycznych, jak „Wratislavia Cantans", „Warszawska Jesień", Festiwal Muzyczny w Łańcucie, a za granicą – w Palermo, Rawennie i in.

Henryk Wojnarowski przygotował Chór Filharmonii Narodowej do wielu nagrań radiowych i telewizyjnych oraz płytowych – również dla zagranicznych firm fonograficznych (Decca, EMI). Wielokrotnie wyjeżdżał z tym zespołem na zagraniczne tournée (m.in. występy w słynnej mediolańskiej La Scali w latach 1985, 1989 i 1990, współpraca z najwybitniejszymi dyrygentami – takimi jak Lorin Maazel, Seiji Ozawa, Gary Bertini, Giuseppe Sinopoli, a także ze znakomitymi orkiestrami symfonicznymi w Berlinie, Mediolanie, Monachium, Paryżu, Rzymie i innych muzycznych ośrodkach świata).

Z Chórem Filharmonii Narodowej Henryk Wojnarowski przygotował m.in. wszystkie dzieła oratoryjne i utwory a cappella Krzysztofa Pendereckiego. Ma na swoim koncie wiele prawykonań polskich i światowych.

Obok pracy artystycznej prowadzi działalność pedagogiczną – jest profesorem warszawskiej Akademii Muzycznej, gdzie prowadzi klasę dyrygentury chóralnej.

HENRYK WOJNAROWSKI

The choirmaster of the Warsaw Philharmonic Choir since 1978 was previously conductor and choirmaster of the Warsaw Opera Choir where

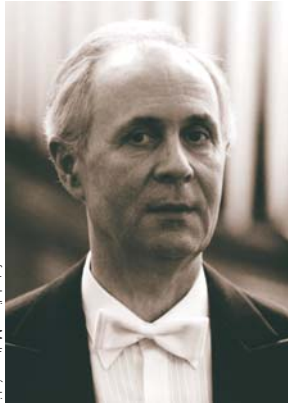

fot. Juliusz Multarzyński

he prepared over 80 opera premières and several world premières. He had studied symphony and opera conducting under Stanisław Wisłocki at the Warsaw Conservatory.

He has appeared with the Warsaw Philharmonic Choir in numerous Polish philharmonic centres presenting both *a cappella* works and oratorios, the latter with local symphony orchestras. His Choir participated in many renowned music festivals such as "Wratislavia Cantans" in Wrocław, "Warsaw Autumn", Palermo and Ravenna Festivals, to mention just a few.

Henryk Wojnarowski has prepared the Warsaw Philharmonic Choir for many recordings for Polish Radio and TV, Polish and foreign record companies, including Decca and EMI.

He has made numerous international tours with the Choir which performed with the famous La Scala Opera in Milan and co-operated with many outstanding conductors and symphony orchestras in Berlin, Milan, Munich, Paris and Rome.

Henryk Wojnarowski has prepared all of Krzysztof Penderecki's oratorios and *a cappella* works with the Warsaw Philharmonic Choir.

In addition to his musical activity he also works as professor of choral conducting at the Warsaw Academy of Music.

fot. Tadeusz Szwed

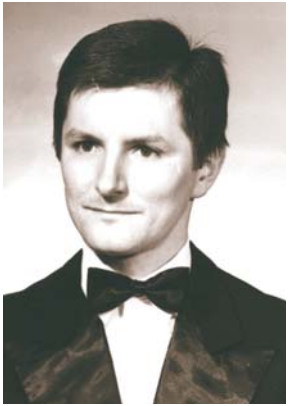

Krzysztof Kusiel-Moroz

Warszawski Chór Chłopięcy

powstał w 1990 roku przy Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie z inicjatywy rektora uczelni profesora Andrzeja Chorosińskiego. Założycielem i dyrygentem chóru jest wykładowca i pracownik naukowy katedry dyrygentury chóralnej Krzysztof Kusiel-Moroz. W zespole śpiewają chłopcy w wieku 8-14 lat, uczniowie warszawskich szkół podstawowych i średnich. Rozległy repertuar chóru obejmuje dzieła wszystkich epok, od średniowiecza do współczesności. W swojej krótkiej karierze chór wielokrotnie występował na estradzie Filharmonii Narodowej w Warszawie (m.in. *III Symfonia* Mahlera czy *Carmina burana* Orffa), Teatru Wielkiego-Opery Narodowej (światowa premiera wersji scenicznej *VIII Symfonii* Mahlera, Studiu Koncertowym im. Witolda Lutosławskiego, Międzynarodowym Festiwalu „Wratislavia Cantans" we Wrocławiu, czy Festiwalu Muzyki Oratoryjno-Kantatowej w Przemyślu. Zespół brał udział w licznych festiwalach i koncertach zagranicznych – m.in w Holandii (1994), Darmstadt (1995), Passau i La Chais-Dieu (1996), Goerlitz i Wilnie (1997) oraz Japonii (1999). Warszawski Chór Chłopięcy współpracuje z takimi mistrzami batuty jak Antoni Wit, Kazimierz Kord, Grzegorz Nowak, Wolfgang Seeliger czy Krzysztof Penderecki, którego *Pasję wg św. Łukasza* oraz *Jutrznię* wykonywał wielokrotnie w kraju i zagranicą.

W ciągu każdego roku Warszawski Chór Chłopięcy daje ponad 40 koncertów, co świadczy o wysokim poziomie artystyczno-muzycznym zespołu. Warszawski Chór Chłopięcy posiada własną Fundację, która dzięki współpracy z najlepszymi agencjami i instytucjami koncertowymi w kraju i poza granicami, zapewnia chórowi profesjonalną promocję i reklamę, ale przede wszystkim organizuje i finansuje jego działalność. Prezesem i animatorem tej Fundacji jest Anna Piluchowska.

WARSAW BOYS CHOIR

The Warsaw Boys Choir was established in 1990, on the initiative of Professor Andrzej Chorosiński, Dean of the F. Chopin Music Academy in Warsaw.

Its founder and chorus-master is Krzysztof Kusiel-Moroz, Lecturer and Researcher in Choral Music.

The Choir is composed of 8-14 year old boys, pupils of Warsaw's elementary and secondary schools. The Choir's comprehensive repertoire spans every epoch from the medieval to the contemporary. During its brief career, the Choir has appeared at the Warsaw Philharmonic (among others in Mahler's *Symphony No. 3* and Orff's *Carmina burana*), the Teatr Wielki – National Opera in Mahler's *Symphony No. 8* world premiere of staged version), the Lutosławski Studio, the International "Wratislavia Cantans" Festival in Wrocław and the Oratorio and Cantata Music Festival in Przemyśl. It has also taken part in many festivals and concerts abroad – among others in the Netherlands – 1994, Darmstadt – 1995, Passau and La Chais-Dieu – 1996, (Goerlitz and Vilnius – 1997 and Japan 1999. The Choir works with such conductors as Antoni Wit, Kazimierz Kord, Grzegorz Nowak, Wolfgang Seeliger and Krzysztof Penderecki whose *St Luke's Passion* and *Utremia* it has performed on many occasions both at home and abroad. Each season the Warsaw Boys Choir gives over forty concerts that are a testimony to the exceptionally high artistic and musical standard of the ensemble. The Choir has its own Foundation which through its association with the best Polish and foreign concert agencies, secures professional promotion and advertising for the Choir and above all, organises and finances its activities. The President and 'Animator' of this Foundation is Anna Piluchowska.

CD ACCORD ORIGINAL RECORDING

Nagranie zrealizowano w katedrze
św. Marii Magdaleny we Wrocławiu
podczas Festiwalu „Wratislavia Cantans”
5 września 1999 roku

Wratislavia
Cantans

Recorded at St Maria Magdalena Cathedral
in Wrocław
during the “Wratislavia Cantans” Festival,
September 5, 1999

Recording Producers:
Andrzej Sasin, Beata Jankowska-Burzyńska

Editing and mastering:
Julita Emanuiłow

Editor:
MUSIC DISCOVERY PRODUCTIONS
Magdalena Tokarska
Stanisław Leszczyński

Cover photo: Jan Dudzik
Back cover photo: Tadeusz Szwed
Cover design: Tadeusz Kazubek

Sponsor wydania płyty

TELEKOMUNIKACJA POLSKA S.A.

ACD 066-2

© ℗ 1999 CD ACCORD

internet: www.cdaccord.com.pl
e-mail: cdaccord@cdaccord.com.pl

Distributed by Universal Music Polska
01-633 Warszawa, ul. Gdańska 27/31
tel: (+48 22) 56 04 700, fax: (+48 22) 56 04 701
internet: www.universalmusic.pl

Nagrano przy użyciu / Recorded using:
Transparent Audio Cables

ACD 066

ACD 066-2

CD ACCORD

KRZYSZTOF PENDERECKI

CREDO

na kwintet solistów, chór dziecięcy, chór mieszany i orkiestrę (1997/98)
for five soloists, children choir, choir and orchestra

PENDERECKI *Credo* • Warsaw Philharmonic / Kord

1	I. CREDO IN UNUM DEUM	6'11
2	II. QUI PROPTER NOS HOMINES	4'17
3	ET INCARNATUS EST	4'14
4	III. CRUCIFIXUS	6'03
5	CRUCEM TUAM ADORAMUS DOMINE	6'53
6	IV. ET RESURREXIT TERTIA DIE	8'10
7	V. ET IN SPIRITUM SANCTUM	4'00
8	CONFITEOR	3'38
9	ET VITAM	4'18
		TT: 47'44

BOŻENA HARASIMOWICZ-HAAS – *sopran / soprano*
IZABELLA KŁOSIŃSKA – *sopran / soprano*
EWA MARCINIEC – *mezzosopran / mezzosoprano*
ADAM ZDUNIKOWSKI – *tenor*
PIOTR NOWACKI – *bas / bass*

ORKIESTRA I CHÓR
FILHARMONII NARODOWEJ W WARSZAWIE

WARSAW PHILHARMONIC
The National Orchestra and Choir of Poland

HENRYK WOJNAROWSKI – *kierownik chóru / choirmaster*

WARSZAWSKI CHÓR CHŁOPIĘCY
Warsaw Boys Choir
KRZYSZTOF KUSIEL-MOROZ – *kierownik chóru / choirmaster*

KAZIMIERZ KORD – *dyrygent / conductor*

PENDERECKI *Credo* • Orkiestra i Chór FN / Kord

CD ACCORD

©℗ 1999 CD ACCORD

accord
ACD 066-2

Sponsor wydania płyty
TELEKOMUNIKACJA POLSKA S.A.

UNIVERSAL
UNIVERSAL MUSIC POLSKA

ACD 066-2